

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ VII. CHIRURGIA – UKŁADY NARZĄDOWE (2)

TORAKOCHIRURGIA	3
70. DIAGNOSTYKA INWAZYJNA CHOROÓB PŁUC, TECHNIKI CHIRURGICZNE, RAK PŁUCA, PRZERZUTY NOWOTWOROWE DO PŁUC, ODMA OPŁUCNEJ, ROZEDMA PŁUC	3
70.1. Diagnostyka inwazyjna chorób płuc – <i>Jarosław Pieróg</i>	3
70.2. Techniki chirurgiczne w obrębie klatki piersiowej – <i>Mirostaw Kozłowski</i>	4
70.3. Rak płuca – leczenie operacyjne – <i>Cezary Piwkowski</i>	7
70.4. Przerzuty nowotworowe do płuc – <i>Paweł Rybojad</i>	12
70.5. Odma opłucnej, rozedma płuc – <i>Damian Czyżewski</i>	14
71. CHIRURGIA ŚRÓDPIERSIA – <i>Marcin Zieliński</i>	19
71.1. Wstęp, podziały śródpiersia	19
71.2. Choroby śródpiersia	19
71.3. Guzy śródpiersia	20
71.4. Diagnostyka guzów śródpiersia	20
71.5. Leczenie guzów śródpiersia	20
71.6. Techniki operacyjne w leczeniu guzów śródpiersia	20
72. CHIRURGIA TCHAWICY – <i>Tadeusz M. Orłowski</i>	23
72.1. Wstęp	23
72.2. Zwężenia w przebiegu schorzeń nienowotworowych	23
72.3. Przetoki tchawiczo-przelykowe	25
72.4. Nowotwory tchawicy	25
72.5. Leczenie paliatywne zwężeń tchawicy	26
73. CHIRURGIA ŚCIANY KLATKI PIERSIOWEJ – <i>Janusz Kowalewski</i>	29
73.1. Anatomia i fizjologia ściany klatki piersiowej	29
73.2. Zniekształcenia ściany klatki piersiowej	29
73.3. Nowotwory ściany klatki piersiowej	31
73.4. Chirurgia przepony	33
74. ROPNE SCHORZENIA KLATKI PIERSIOWEJ – <i>Marek Marciniak</i>	35
74.1. Definicja, podziały ropniaków opłucnej	35
74.2. Diagnostyka ropniaka opłucnej	35
74.3. Leczenie	35
CHIRURGIA ENDOKRYNOLOGICZNA	39
75. HISTORIA CHIRURGII ENDOKRYNOLOGICZNEJ NA ŚWIECIE I W POLSCE – <i>Marcin Barczyński, Marek Dedecjus</i>	39
76. CHIRURGIA TARCZYCY	43
76.1. Anatomia, embriologia chirurgiczna tarczycy i nerwów krtaniowych – <i>Marek Dedecjus</i>	43

76.2.	Diagnostyka chorób tarczycy – <i>Marek Dedecjus</i>	45
76.3.	Wskazania do leczenia chirurgicznego chorób tarczycy – <i>Marcin Barczyński, Marek Dedecjus</i>	50
76.4.	Rodzaje i przebieg operacji tarczycy – <i>Marcin Barczyński, Marek Dedecjus</i>	51
76.5.	Chirurgiczne leczenie nowotworów łagodnych i guzków tarczycy – <i>Marek Dedecjus</i>	65
76.6.	Chirurgiczne leczenie chorób autoimmunizacyjnych tarczycy – <i>Marek Dedecjus</i>	66
76.7.	Chirurgiczne leczenie nowotworów złośliwych tarczycy – <i>Agnieszka Czarniecka, Marek Dedecjus</i>	67
77.	CHIRURGIA PRZYTARCZYC	77
77.1.	Embriologia, anatomia i patologia przytarczyc – <i>Jacek Gawrychowski</i>	77
77.2.	Pierwotna nadczynność przytarczyc i rak przytarczyc – diagnostyka i wskazania do leczenia operacyjnego – <i>Witold Chudziński, Jacek Gawrychowski</i>	79
77.3.	Diagnostyka lokalizacyjna w pierwotnej nadczynności przytarczyc – <i>Aleksander Konturek</i>	82
77.4.	Wtórna i trzeciorzędowa nadczynność przytarczyc – <i>Witold Chudziński</i>	84
77.5.	Paratyroidektomia – współczesna taktyka postępowania i techniki operacyjne – <i>Aleksander Konturek</i>	87
77.6.	Powikłania w chirurgii przytarczyc – <i>Jacek Gawrychowski</i>	90
78.	CHIRURGIA NADNERCZY	93
78.1.	Anatomia i embriologia chirurgiczna nadnerczy – <i>Piotr Myśliwiec</i>	93
78.2.	Fizjologia chirurgiczna nadnerczy – <i>Piotr Myśliwiec</i>	94
78.3.	Diagnostyka obrazowa nadnerczy – <i>Andrzej Cichocki</i>	94
78.4.	Przebieg operacji i techniki stosowane w chirurgii nadnerczy – <i>Piotr Myśliwiec</i>	95
78.5.	Powikłania w chirurgii nadnerczy – <i>Piotr Myśliwiec</i>	99
78.6.	Leczenie chirurgiczne zaburzeń czynnościowych nadnerczy – <i>Piotr Myśliwiec</i>	100
78.7.	Leczenie chirurgiczne nowotworów nadnerczy – <i>Andrzej Cichocki</i>	104
	CHIRURGIA GŁOWY I SZYI	109
79.	WYBRANE ASPEKTY OTORYNOLARYNGOCHIRURGII W CHIRURGII OGÓLNEJ	109
79.1.	Otochirurgia – <i>Henryk Skarzyński</i>	109
79.2.	Rynochirurgia – <i>Piotr Henryk Skarzyński</i>	121
79.3.	Wybrane aspekty laryngochirurgii – <i>Beata Miaśkiewicz</i>	123
80.	NOWOTWORY GŁOWY I SZYI – WYTYCZNE DLA WSPÓŁPRACY INTERDYSCYPLINARNEJ – <i>Wojciech Golusiński, Patryk Niewiński</i>	131
80.1.	Epidemiologia	131
80.2.	Gardło środkowe	132
80.3.	Krtań	133
80.4.	Jama ustna	135
80.5.	Węzły chłonne	137
80.6.	Tarczycza	137
81.	CHIRURGIA SZCZĘKOWO-TWARZOWA W PRAKTYCE CHIRURGA OGÓLNEGO – <i>Bartosz Mańkowski, Maciej Okta, Krzysztof Osmola</i>	141
81.1.	Obrażenia części twarzowej czaszki	141
81.2.	Zwichnięcie stawu skroniowo-żuchwowego	145
81.3.	Stany wymagające pilnej interwencji w chirurgii szczękowo-twarzowej	146
	GINEKOLOGIA I POŁOŻNICTWO	151
82.	CHIRURGIA W POŁOŻNICTWIE, ZABIEGI POŁOŻNICZE – <i>Wojciech Michał Kwaśniewski</i>	151
82.1.	Nacięcie krocza	151
82.2.	Cięcie cesarskie	152
82.3.	Okołoporodowe wycięcie macicy	154
82.4.	Krwawienia w ciąży	155
82.5.	Krwawienie z dróg rodnych	156
82.6.	Ostry brzuch w ciąży pozapołożniczy	156

83. WYBRANE ASPEKTY CHORÓB NARZĄDU PŁCIOWEGO U KOBIET – Rafał Tarkowski	161
83.1. Zespół bólowy miednicy mniejszej	161
83.2. Endometrioza	161
83.3. Stany nagłe w ginekologii	165
83.4. Guz miednicy mniejszej – diagnostyka różnicowa	168
83.5. Markery nowotworowe stosowane w diagnostyce i leczeniu nowotworów narządu płciowego kobiet	170
84. LECZENIE CHIRURGICZNE NOWOTWORÓW ŻEŃSKICH NARZĄDÓW PŁCIOWYCH – Patrycja Ziober-Malinowska ...	173
84.1. Rak jajnika – konieczność chirurgii wielodyscyplinarnej	173
84.2. Nowotwory złośliwe trzonu macicy	176
84.3. Rak szyjki macicy	177
84.4. Rak sromu	179
84.5. Rak pochwy	180
UKŁAD MOCZOWY – UROLOGIA	185
85. ANATOMIA CHIRURGICZNA, DIAGNOSTYKA KLINICZNA I OBRAZOWA CHORÓB UKŁADU MOCZOWO-PŁCIOWEGO – Weronika Zahorska, Aleksander Antoniewicz, Artur A. Antoniewicz	185
85.1. Uwarunkowania anatomiczne narządów układu moczowo-płciowego (anatomia chirurgiczna)	185
85.2. Diagnostyka kliniczna chorób układu moczowo-płciowego	186
86. STANY NAGŁE W UROLOGII – WYBRANE ZAGADNIENIA UROLOGICZNE W PRAKTYCE OGÓLNOCHIRURGICZNEJ – Aleksander Antoniewicz, Weronika Zahorska, Artur A. Antoniewicz	191
86.1. Zatrzymanie moczu	191
86.2. Krwiomocz	195
86.3. Kolka nerkowa (kamica moczowa)	196
86.4. Ostra moszna	197
86.5. Zakażenie dróg moczowych, urosepsis	199
87. WYBRANE ZAGADNIENIA CHIRURGII UROLOGICZNEJ – Artur A. Antoniewicz, Weronika Zahorska, Aleksander Antoniewicz, Michał Małek	203
87.1. Chirurgia czopu nowotworowego raka nerki wrastającego do układu żylnego	203
87.2. Rekonstrukcja dróg moczowych z użyciem jelita po cystektomii radykalnej	204
87.3. Sztuczny zwieracz moczowy, protezy i implanty	209
87.4. Operacje nerkooszczędzające w guzach nerek	210
GRUCZOŁ PIERSIOWY	215
88. OBJAWY I DIAGNOSTYKA CHORÓB PIERSI. ŁAGODNE CHOROBY PIERSI – Janusz Piekarski, Arkadiusz Jeziorski ...	215
88.1. Objawy podmiotowe i przedmiotowe chorób piersi	215
88.2. Diagnostyka chorób piersi	219
88.3. Łagodne choroby piersi	221
89. RAK I INNE NOWOTWORY ZŁOŚLIWE PIERSI – Janusz Piekarski, Arkadiusz Jeziorski	227
89.1. Rak piersi	227
89.2. Specjalne postacie kliniczne raka i inne nowotwory złośliwe piersi	242
CZĘŚĆ VIII. WYBRANE DZIEDZINY CHIRURGII	
CHIRURGIA DZIECIĘCA	251
90. CHIRURGIA DZIECIĘCA – WYBRANE ZAGADNIENIA – Paweł Nachulewicz, Beata Rybojad, Czesław Cielecki	251
90.1. Organizacja chirurgii dziecięcej	251
90.2. Dziecko, młody pacjent wymagający leczenia operacyjnego	251
90.3. Kontakt z rodzicami i małym pacjentem	251
90.4. Przygotowanie dziecka do zabiegu chirurgicznego	252

90.5.	Postępowanie i opieka pooperacyjna u dziecka	253
90.6.	Przepuklina pachwinowa	253
90.7.	Bóle brzucha i ostry brzuch u dzieci	254
90.8.	Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego u dzieci	256
90.9.	Kamica żółciowa	257
90.10.	Odma opłucnowa u dzieci	257
90.11.	Schorzenia nowotworowe u dzieci wymagające interwencji chirurgicznej	261
90.12.	Urazy u dzieci	265
90.13.	Oparzenia	271
91.	CHIRURGIA NOWORODKA I NIEMOWLĘCIA – Dariusz Patkowski, Mateusz Palczewski, Agata Dzielendziak	277
91.1.	Rozpoznanie prenatalne, planowanie porodu, rozpoznanie wad wrodzonych, postępowanie przedoperacyjne	277
91.2.	Dostęp i techniki operacyjne	280
91.3.	Zarośnięcie przełyku i przetoka tchawiczo-przełykowa	282
91.4.	Przepuklina przeponowa	285
91.5.	Wrodzona niedrożność dwunastnicy	287
91.6.	Wrodzone zarośnięcie jelita	288
91.7.	Zarośnięcie jelita grubego	290
91.8.	Zarośnięcie odbytu i odbytnicy	290
91.9.	Wady powłok jamy brzusznej – wytrzewienie wrodzone i przepuklina pępowinowa	293
91.10.	Ostry brzuch u noworodka i niemowlęcia	295
92.	UROLOGIA DZIECIĘCA – Wojciech Apoznański, Marcin Polok	303
92.1.	Ostra moszna	303
92.2.	Nowotwory jądra u dzieci	305
92.3.	Wnętrostwo	310
92.4.	Wodniak jądra	312
92.5.	Spodziectwo	312
92.6.	Patologia napletka	313
92.7.	Wodonercze	314
92.8.	Nowotwory nerek	315
92.9.	Kamica układu moczowego	317
92.10.	Zastawki cewki tylnej	318
92.11.	Wybrane schorzenia dolnych dróg moczowych wymagające leczenia zabiegowego	319
URAZY		331
93.	MNOGIE OBRAŻENIA CIAŁA I OBRAŻENIA WIELONARZĄDOWE – Paweł Grała, Bartosz Mańkowski	331
93.1.	Wprowadzenie i dane epidemiczne	331
93.2.	Mianownictwo w chirurgii urazowej	331
93.3.	Postępowanie z pacjentem z mnogimi obrażeniami ciała	332
93.4.	Pourazowe schematy badania przedmiotowego i podmiotowego oraz badania obrazowe w chirurgii urazowej	333
93.5.	Wstrząs urazowy – hipowolemiczny, zasady przetaczania płynów krwiopochodnych i krwiozastępczych, stosowanie leków wpływających na krzepnięcie, niestabilność hemodynamiczna, „śmiertelna triada”	337
93.6.	Damage control	338
93.7.	Skale ocen pacjenta po urazie wielonarządowym	339
94.	OBRAŻENIA KLATKI PIERSIOWEJ – Paweł Grała, Bartosz Mańkowski	343
94.1.	Wstęp	343
94.2.	Badanie wstępne: „parszywa dwunastka”, „ukryta szóstka”	343
94.3.	Zarys technik diagnostycznych	344
94.4.	Rodzaje obrażeń i zarys metod leczenia	345
94.5.	Natychmiastowa torakotomia urazowa	349

95. OBRAŻENIA JAMY BRZUSZNEJ – Paweł Grała, Bartosz Mańkowski	355
95.1. Wstęp	355
95.2. Urazy niepenetrujące i penetrujące	355
95.3. Zarys technik diagnostycznych: FAST, TK, laparoscopia diagnostyczna, diagnostyczne płukanie otrzewnej, RTG	357
95.4. Rola i metody monitorowania w leczeniu nieoperacyjnym	359
95.5. Laparotomia	360
95.6. Zarys metod zaopatrywania obrażeń poszczególnych narządów jamy brzusznej	362
96. URAZY UKŁADU KOSTNO-STAWOWEGO – Tomasz Bielecki, Rafał Sadło	367
96.1. Podstawy traumatologii narządu ruchu	367
96.2. Urazy kończyny górnej	374
96.3. Urazy kręgosłupa	383
96.4. Urazy kończyny dolnej oraz miednicy	390
96.5. Rehabilitacja w traumatologii	407
97. URAZY UKŁADU NERWOWEGO	411
97.1. Urazy układu nerwowego – mózgowie	411
97.1.1. Ogólne definicje, ocena pacjenta i wstępne postępowanie z pacjentem po urazie ośrodkowego układu nerwowego – Krzysztof Gil, Radosław Rola	411
97.1.2. Neuromonitoring pacjenta urazowego – Wojciech Dąbrowski, Radosław Rola	414
97.1.3. Urazy głowy – Jacek Osuchowski, Radosław Rola	416
97.2. Urazy układu nerwowego – kręgosłup, rdzeń kręgowy i nerwy obwodowe	424
97.2.1. Urazy kręgosłupa i rdzenia kręgowego – Krzysztof Kura, Radosław Rola	424
97.2.2. Urazy nerwów obwodowych – Radosław Rola	432
98. URAZY NARZĄDÓW UKŁADU MOCZOWO-PŁCIOWEGO – Aleksander Antoniewicz, Weronika Zahorska, Artur A. Antoniewicz	437
98.1. Urazy nerek	437
98.2. Urazy pęcherza moczowego (w tym jatrogenne)	439
98.3. Urazy cewki moczowej (urazy miednicy mniejszej)	439
98.4. Urazy jatrogenne moczowodów	445
98.5. Urazy zewnętrznych narządów płciowych	447
99. OBRAŻENIA I URAZY TERMICZNE – Marek Kawecki	451
99.1. Wstęp	451
99.2. Podział oparzeń ze względu na czynnik sprawczy urazu, epidemiologia	452
99.3. Kliniczna ocena chorego oparzonego	454
99.4. Klasyfikacja rany oparzeniowej	456
99.5. Taktyka postępowania diagnostyczno-terapeutycznego	457
99.6. Następstwa oparzeń	463
99.7. Rehabilitacja chorych oparzonych	464
99.8. Problem blizn po oparzeniu	464
99.9. Odmrożenia	465
CHIRURGIA PLASTYCZNA I REKONSTRUKCYJNA	469
100. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA Z ZAKRESU CHIRURGII PLASTYCZNEJ – Bartłomiej Noszczyk	469
100.1. Podział chirurgii plastycznej	469
100.2. Planowanie leczenia	469
100.3. Gojenie ran	470
100.4. Przeszczepy	471
100.5. Płaty	474
101. REKONSTRUKCJE TWARZY I GŁOWY – Bartłomiej Noszczyk	481
101.1. Skóra owłosiona głowy	481

101.2. Nos	481
101.3. Powieki	482
101.4. Mażowiny uszne	482
101.5. Wargi	482
102. REKONSTRUKCJE PIERSI – Bartłomiej Noszczyk	483
102.1. Metody mastektomii	483
102.2. Radioterapia uzupełniająca	483
102.3. Rekonstrukcje w operacjach oszczędzających pierś – chirurgia onkoplastyczna	483
102.4. Rekonstrukcje po mastektomii	483
103. ODLEŻYNY – Bartłomiej Noszczyk	487
104. MIKROCHIRURGIA – Bartłomiej Noszczyk	489
104.1. Zagadnienia dodatkowe w mikrochirurgii	489
105. RAK PODSTAWNOKOMÓRKOWY I RAK KOLCZYSTOKOMÓRKOWY – Bartłomiej Noszczyk	491
106. ZESPOŁY UCISKOWE KOŃCZYNY GÓRNEJ I CHOROBA DUPUYTRENA – Bartłomiej Noszczyk	493
107. WADY TWARZOCZASZKI, CHIRURGIA ESTETYCZNA I POBARIATRYCZNA – Bartłomiej Noszczyk	495
107.1. Wady czaszki, twarzoczaszki i twarzy	495
107.2. Chirurgia estetyczna i pobariatryczna	496
TRANSPLANTOLOGIA	497
108. WPROWADZENIE I PODSTAWOWE MIANOWNICTWO – Roman Danielewicz	497
108.1. Wprowadzenie	497
108.2. Podstawowe mianownictwo	497
108.3. Zagadnienia etyczne, prawne i organizacyjne w przeszczepianiu narządów	498
109. PODSTAWY IMMUNOLOGII TRANSPLANTACYJNEJ – Piotr Przybyłowski	501
109.1. Antygeny zgodności tkankowej	501
109.2. Dobór dawcy i biorcy przeszczepu	501
109.3. Mechanizmy odrzucania przeszczepu	501
109.4. Wirtualna próba krzyżowa	502
110. POBIERANIE NARZĄDÓW OD OSÓB ZMARŁYCH – Maciej Kosieradzki	503
110.1. Autoryzacja pobrania (sprzeciw na pobranie, stwierdzanie śmierci mózgu, stwierdzanie śmierci w wyniku nieodwracalnego zatrzymania krążenia)	503
110.2. Przeciwwskazania do pobrania narządów	503
110.3. Kryteria kwalifikacji do pobrania poszczególnych narządów	503
110.4. Dawca o rozszerzonych kryteriach	504
110.5. Opieka nad zmarłym dawcą narządów	505
110.6. Pobranie wielonarządowe	505
110.7. Pobranie tkanek i ich zastosowania	507
111. POBRANIE NARZĄDÓW DO PRZESZCZEPIENIA OD DAWCÓW ŻYWYCH – Roman Danielewicz	509
111.1. Zasady autoryzacji pobrania od dawcy żywego	509
111.2. Kwalifikacja i przeciwwskazania do pobrania narządu	509
111.3. Pobranie od dawcy żywego (nerka, fragment wątroby)	510
111.4. Opieka nad żywym dawcą	510
112. USZKODZENIE REPERFUZYJNE I PRZECHOWYWANIE NARZĄDÓW PRZED PRZESZCZEPIENIEM – Maciej Kosieradzki	511
112.1. Uszkodzenie niedokrwienno-reperfuzyjne	511

113. PRZESZCZEPIENIE NEREK – Roman Danielewicz	513
114. PRZESZCZEPIANIE WĄTROBY – Maciej Kosieradzki	517
115. PRZESZCZEPIANIE TRZUSTKI – Maciej Kosieradzki	519
116. PRZESZCZEPIENIE SERCA – Piotr Przybyłowski	521
116.1. Wskazania do przeszczepienia serca	521
116.2. Techniki przeszczepiania serca	522
117. PRZESZCZEPIENIE PŁUC – Piotr Przybyłowski	525
117.1. Wskazania ogólne do przeszczepienia płuc	525
117.2. Wskazania i kryteria kwalifikacji do przeszczepienia płuc	525
117.3. Wybór rodzaju transplantacji w zależności od etiologii choroby płuc	526
118. PRZESZCZEPIENIE JELITA I PRZESZCZEPIENIA WIELONARZĄDOWE – Piotr Kaliciński	529
118.1. Chirurgiczne aspekty przeszczepienia jelita	529
118.2. Immunosupresja po przeszczepieniu jelita	530
118.3. Wyniki przeszczepiania jelita	531
119. ODRĘBNOŚCI PRZESZCZEPIANIA NARZĄDÓW JAMY BRZUSZNEJ U DZIECI – Piotr Kaliciński	533
119.1. Wskazania do przeszczepienia narządów u dzieci	533
119.2. Specyfika przeszczepiania poszczególnych narządów u dzieci	534
119.3. Nowotwory potransplantacyjne układu limfatycznego u dzieci	539
119.4. Jednoczesne przeszczepienie nerki i wątroby u dzieci	540
119.5. Wyniki przeszczepienia narządów u dzieci	541
120. LECZENIE IMMUNOSUPRESYJNE PO PRZESZCZEPIENIU NARZĄDU ALOGENNEGO – Piotr Przybyłowski	543
121. POWIKŁANIA U CHORYCH PO PRZESZCZEPIENIU NARZĄDÓW – ODRZUCANIE NARZĄDU, ZAKAŻENIA, NOWOTWORY – Piotr Przybyłowski	547
122. WYNIKI PRZESZCZEPIANIA NARZĄDÓW W POLSCE I REALIZACJA ZAPOTRZEBOWANIA NA LECZENIE PRZESZCZEPIENIEM NARZĄDU – Roman Danielewicz	549
SKOROWIDZ	553